

Jaký příběh vypráví tank?

Vzdělávací cíl: Žáci pomocí analýzy fotografií napíší příběh tanku 23. Žáci se zaměřují na kauzální vztahy mezi historickými událostmi. Promýšlejí dění kolem tanku vzhledem k příčině a následku. Žáci mohou ve cvičení zúročit povědomí o zvratech československých dějin 2. poloviny 20. století.

Klíčová slova: důsledky druhé světové války, Československo 1948–1991, dějiny ve veřejném prostoru, pomník, historický význam, tvoříme

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (2 min.)

Prohlížení fotografie.

Vojáci české armády přetírají nazeleno tank č. 23, který byl součástí Památníku sovětských tankistů na stejnojmenném náměstí v Praze na Smíchově (dnes nám. Kinských), 30. 4. 1991. Armáda reaguje na uměleckou intervenci Davida Černého, který natřel tank 23 narůžovo 28. 4. 1991.

2 POPIS FOTOGRAFIE (5 min.)

Vyznačování a popis důležitých prvků na fotografii.

Žáci si mohou všimnout různých prvků: tanku, manipulační techniky, mužů v uniformách, diváků, nápisů atd. David Černý je umělec, který se věnuje uměleckým intervencím do veřejného prostoru. Často se s ironickou nadsázkou zaměřuje na historická témata (plastika Kůň z roku 1999 zachycuje svatého Václava jedoucího na mrtvém koni). Pod nabarvený tank se na piedestal podepsal: „David Černý a neúchvatní“.

3 ZKOUMÁNÍ DALŠÍCH FOTOGRAFIÍ (3 min.)

Prohlížení fotografií a čtení popisů.

Žákům může pomoci upozornění na detaily, které mohou pomoci určit dobu, kdy byla fotografie pořízena (typy automobilů, oblečení).

- 1. fotografie: Na náměstí Sovětských tankistů v Praze na Smíchově složili 5. května pionýrský slib pionýři ze 117. osmiletky v Praze Radlicích, 5. 5. 1961.
- 2. fotografie: Pomocí dvou autojeřábů sejmuli 13. června pracovníci Metrostavu asi 45 tun vážící smíchovský tank, stále natřený růžovou barvou, z podstavce a na podvalníku jej přepravili do Muzea letectví a kosmonautiky ve Kbělicích, 13. 6. 1991.
- 3. fotografie nemá popisku, protože se jí žáci věnovali podrobně v předchozích slidech.
- 4. fotografie: Slavnostní odhalení pomníku sovětským tankistům a padlým v bojích za osvobození Prahy - sovětský tank č. 23 na Štefánikově náměstí v Praze na Smíchově, 29. 7. 1945.

4 POPIS FOTOGRAFIÍ (5 min.)

Vyznačování a popis dvou důležitých prvků na každé fotografii.

Žáci mohou vyznačit na všech fotografiích tank a jednu další podstatnou věc (např. pionýry, jeřáb, růžovou barvu, vlajky). Nebo zvolit jinou kombinaci bodů.

5 ŘAZENÍ FOTOGRAFIÍ (5 min.)

Řazení fotografií podle časové posloupnosti. Při řazení žáci dostávají zpětnou vazbu, zda řadí správně.

S pomocí vyznačených fotografií mohou žáci sestavit základní příběhovou linii: památník tanku je odhalen, poté slouží specifickým účelům (pionýrský slib, výroční oslavy), po roce 1989 se tato původní funkce mění. Po sérii dramatických performancí (přetírání narůžovo, zpět nazeleno a opět narůžovo) je tank nakonec odstraněn jako nepatřičný symbol do muzea.

6 VYPRÁVĚNÍ PŘÍBĚHU (15 min.)

Žáci vypráví příběh pomocí vyznačených bodů a řazení fotografií z předchozích slidů.

V rámci příběhu žáci mohou reflektovat důvody odhalení památníku, vděčnost české společnosti k osvoboditelům a mocenský vliv sovětského svazu. Důležitost místa podtrhuje skládání pionýrského slibu. Po roce 1989 byl tank symbolem nežádoucí vojenské přítomnosti Sovětů na území Československa. Spory kolem pomníku tak souzněly s paralelně probíhajícím jednáním o jejich odchodu ze země. David Černý přetřel tank narůžovo, poté úřady nechaly tank přetřít nazeleno. Po dalších sporech byl tank odvezen do Leteckého muzea Kbely.

Další možnosti zapojení do výkladu:

- Cvičení vybízí k vytvoření dvou či více skupin na základě vztahu k historickým změnám tanku (zelený vs. růžový tank, případně odvézt či nechat). Řízená skupinová diskuse může prohloubit porozumění pozici historických, případně i současných aktérů politiky paměti.
- Vhodným diskusním podnětem může být [dobová interpelace](#) poslance Parlamentu České republiky Vladimíra Čecha z května 1991 k tehdejšímu ministru kultury, jež zpochybňuje oprávněnost trestního stíhání Davida Černého. Jsou Čechovy námitky oprávněné? Jak se na jeho argumentaci odrazila doba, ve které byly proneseny?